Adviesaanvraag B&W aan stadsdeelbestuur

Invullen door directie:

Onderwerp adviesaanvraag:	Aanwijzing Sloterplas en zijn oevers als gemeentelijk beschermd stadsgezicht
Portefeuille:	Erfgoed (Sandra Doevendans)
Directie:	Ruimte & Duurzaamheid / Monumenten en Archeologie
Datum behandeling staf WH	17-1-2023 (verzoek tot aanscherping, verwerkt 23-2-2023)
Datum adviesaanvraag:	09-05-2023
Deadline ontvangst advies:	30-05-2023
Advies mailen naar:	a.ten.doeschate@amsterdam.nl
Meegestuurde stukken:	1. Verzoek tot aanwijzing Sloterplas en zijn oevers (d.d. 16-12-2020) 2. Cultuurhistorische verkenning Sloterplas (juni 2021) 3. Advies Commissie Ruimtelijke Kwaliteit (d.d. 5-7-2021)
Heeft er consultatie vooraf plaatsgevonden?	Ja, collega's stadsdeel, staf Sandra Doevendans (17-1-'23 en 9-5-'23) en integrale staf

Invullen door stadsdeel:

Stadsdeel:	Nieuw-West
Procesbegeleider:	Annette ten Doeschate
Datum weekstart/staf:	15 mei 2023 (IGS)
Datum stadsdeelcommissie:	23 mei 2023
Datum dagelijks bestuur:	30 mei 2023
Registratienr. (optioneel):	ZD2021-002948

Over gevraagde adviezen: conform art. 12 van de verordening op het lokaal bestuur vraagt B&W advies aan een DB over besluiten die (lid 1) betrekking hebben op de taken en bevoegdheden van het DB of (lid 2) op de belangen van het stadsdeel. Het DB legt deze adviezen voor aan de stadsdeelcommissie (art. 19). Het DB neemt het advies van de stadsdeelcommissie over indien het is vastgesteld met een meerderheid van stemmen en binnen de budgettaire kader past (art. 19 lid 5). Afwijkingen van het advies motiveert het DB.

Adviesvraag B&W

Formuleer hier de vraag aan het stadsdeel

Adviesaanvraag stadsdeel Nieuw-West

Conform de Erfgoedverordening (artikel 16 en verder) kan de raad, op voorstel van het college, een gebied aanwijzen tot gemeentelijk beschermd stads- of dorpsgezicht. Het college zendt het voorstel tot aanwijzing aan Commissie Ruimtelijke Kwaliteit (CRK) voor advies (bijlage 3). De raad beslist binnen 32 weken na het voorstel van het college tot aanwijzing. Het besluit wordt bekendgemaakt op de gebruikelijke wijze.

Het voorstel tot aanwijzing is een beleidsvoornemen in de zin van artikel 2 lid 1 van de Inspraakverordening (artikel 16 Erfgoedverordening). Dit betekent dat er inspraak moet worden verleend (participatie). Bewoners zijn in de gelegenheid gesteld hun zienswijzen naar voren te brengen (schriftelijk of elektronisch). Daarnaast is een informatieavond voor bewoners georganiseerd (31 oktober 2022). De zienswijzen worden gebundeld inzichtelijk gemaakt met de Nota van Beantwoording.

Als de gemeenteraad besluit om een gebied aan te wijzen tot gemeentelijk beschermd stadsgezicht, zullen de cultuurhistorische waarden beschermd *moeten* worden door middel van een beschermende regeling in het omgevingsplan. Bij het besluit tot aanwijzing bepaalt de raad of en in hoeverre de geldende bestemmingsplannen als 'beschermend' kunnen worden aangemerkt. Een aanwijzing als gemeentelijk beschermd stadsgezicht *in samenhang* met een beschermend bestemmingsplan (straks: beschermende regeling in het omgevingsplan) is bij uitstek het middel om de ruimtelijke waarden van het gebied te beschermen. In de regeling in het omgevingsplan-

kan, in aanvulling op andere beschermende regelingen, ook een zogenaamde dubbelbestemming 'cultuurhistorie' worden opgenomen. Ingrepen worden daarna niet alleen getoetst op bijvoorbeeld passend bij de bestemming, conform maximale bouwhoogte enzovoorts, maar ook op 'niet in strijd met cultuurhistorische waarde(n)'.

Alvorens te besluiten tot aanwijzing tot gemeentelijk beschermd stadsgezicht van Sloterplas en zijn oevers, vraagt het college, advies aan het dagelijks bestuur van stadsdeel Nieuw-West:
Gelieve het college te adviseren ten aanzien van de aanwijzing van het gebied Sloterplas en zijn oevers tot gemeentelijk beschermd stadsgezicht.

Aanvraag en cultuurhistorische verkenning
** De aanvraag tot aanwijzing heeft geen directe gevolgen, met de aanvraag werd en wordt de ontwikkeling van Osdorpplein fase 2 inclusief de voorgenomen bouw van de Nieuwe Meervaart in de Sloterplas/ het gebied 'Sloterplas en zijn oevers', net als de andere op stapel zijnde ontwikkelingen, geen halt of pauze toegeroepen. (Gemeenteraad koos als voorkeurslocatie voor de Nieuwe Meervaart de 'waterlocatie' in juli 2020.) **

Op 16 december 2020 heeft erfgoedvereniging Heemschut een verzoek tot aanwijzing van "de gehele Sloterplas en zijn oevers" als beschermd stadsgezicht ingediend (zie bijlage 1). Naar aanleiding van het verzoek tot aanwijzing heeft Monumenten en Archeologie (MenA) onderzoek gedaan en de cultuurhistorische verkenning "Toelichting aanwijzing beschermd stadsgezicht Sloterplas" (juni 2021, bijlage 2) opgesteld. Dit is een uiteenzetting van de ontstaansgeschiedenis van de Sloterplas en het Sloterpark (Sloterplas en zijn oevers) en geeft een overzicht van de in het gebied aanwezige waarden.

De waarden van het gebied, die het ruimtelijk karakter bepalen, betreffen onder andere:
- De beoogde oneindigheid als van een meanderende rivier (*er lijkt nergens een einde te komen aan de oeverlijn van de Sloterplas en er is geen duidelijke hoek, knik of eindpunt*);
- De volledig groene omzoming met dien verstande dat de twee groene oevers parken (stads- en buurtpark) zijn (*de west- en oostoever zijn supergroen en al echte parken op zich*);
- De zuidoever met dichte boombeplanting als omzoming en 'camouflage' tussen de plas en de wegenstructuur (*de zuidoever was net als de noordoever, als stadse/ niet-parkachtige oever ontworpen maar er waren bomenrijen gepland die tussen de harde stadse oever en de bebouwing in stonden*);
- De drie eilanden, twee behorend bij het strandbad, een bij de watersportplek. De drie eilanden dragen tevens bij tot het 'natuurlijke' karakter;
- Bebouwing rond de plas, ver in de tweede linie ontworpen, waardoor de continuïteit van het groengebied met de plas zijn verstilde en natuurlijke karakter behoud (*nergens staat de bebouwing direct aan de kade/ oever en het groene loopt rondom de plas, door.*)

In de conclusie zijn specifiek onderstaande te beschermen waarden, verwoord:
- Het is een zo natuurlijk mogelijk ontworpen plas met parken ingericht voor 'licht, lucht en ruimte' en voor recreatiedoeleinden, waaronder zwemmen, watersport en wandelen;
- Het is een stedenbouwkundig ontwerp en vormt het startpunt van – zo men wil de 'heipaal' onder, de gehele ruimtelijke/ stedelijke compositie van de Westelijke Tuinsteden;
- Het volgt ruwweg de contour van de oude uitgegraven Sloterdijkermeerpolder.

De conclusie luidt dan ook dat het gebied cultuurhistorische, stedenbouwkundige en landschappelijke waarden bezit die passen binnen de criteria voor aanwijzing tot gemeentelijk beschermd stadsgezicht (Erfgoedverordening). Hierdoor komt 'Sloterplas en zijn oevers' in aanmerking voor die status.

Status en betekenis
De status 'gemeentelijk beschermd stadsgezicht' gaat over meer dan bescherming. Het kan erfgoed en de identiteit van een gebied onder de aandacht brengen, en bijdragen aan (de verdere ontwikkeling van) die identiteit. Het toekennen van de status brengt een specifiek gebied onder de aandacht vanwege zijn bijzondere geschiedenis en zijn (cultuurhistorische) kwaliteiten. Die aandacht - het feit dat het gebied 'gezien' wordt en dat erover gepraat

wordt - kan weer gebruikt worden voor positieve ontwikkelingen. Erfgoed kan zo bijdragen aan de ervaring van bewoners én bezoekers.

De status 'beschermd stadsgezicht' zorgt voorts voor betere verankering van de cultuurhistorische en stedenbouwkundige waarden middels het (aan te scherpen) bestemmingsplan of omgevingsplan. Bovendien zorgt het voor bestuurlijke continuïteit van de bescherming van de aanwezige waarden, waarbij het stadsbestuur duidelijk maakt die waarden te onderkennen.

De aanwijzing als gemeentelijk beschermd stads- of dorpsgezicht is een erkenning van het bijzondere cultuurhistorische en stedenbouwkundige karakter van een gebied. Het gaat bij een aanwijzing om waardevol erfgoed waarvan de bijzondere waarden voor nu en in de toekomst behouden zouden moeten blijven.
De bescherming van een gezicht heeft betrekking op het ruimtelijke karakter, zoals groen- en waterstructuren, stratenpatronen en de omvang en plek van bouwvolumes. Dat betekent dat ingrepen die passen bij dat karakter, mogelijk blijven.
Veranderingen in de structuur en inpassingen binnen de structuur van het gebied alsmede veranderingen in het gebruik blijven mogelijk, mits het bijzondere ruimtelijke karakter niet wordt aangetast. Dit is ook op te maken uit het advies van de CRK (zie bijlage 3). Zie ook hieronder.

Proces en samenwerking Osdorpplein fase 2 (Nieuwe Meervaart) en overige projecten
Er is samenhang met het ontwikkelgebied stadscentrum Osdorpplein fase 2, met de nieuw te bouwen Meervaart in de Sloterplas. Na het in behandeling nemen van de aanvraag tot aanwijzing (maart 2021) is een relatie gelegd tussen MenA en het (ontwerp)team van Osdorpplein fase 2 waar de Nieuwe Meervaart onder valt. Binnen het betreffende project is cultuurhistorie een belangrijk onderwerp en een van de themabijeenkomsten Osdorpplein (1 februari 2021) was specifiek hierop gericht. Ook bij de informatieavond in het kader van de inspraak over de concept-investeringsnota (Osdorpplein fase 2) van 31 oktober 2022 was een informatietafel ingericht specifiek voor de aanwijzingsprocedure, en konden belanghebbenden hun vragen stellen en zienswijzen over de voorgenomen aanwijzing tot gemeentelijk beschermd stadsgezicht indienen.

- De cultuurhistorische verkenning is door de ontwerpers van het projectteam, samen met Monumenten en Archeologie, vertaald in landschapsarchitectonische en stedenbouwkundige uitgangspunten die terugkomen in de Investeringsnota met het Stedenbouwkundig Plan (SP) op hoofdlijnen.
- Ten aanzien van de Nieuwe Meervaart heeft het college, om de ruimtelijke kwaliteit te waarborgen, in maart 2021 een onafhankelijk 'Kwaliteitsteam Nieuwe Meervaart' ingesteld. Bij de advisering en toetsing houdt dit team nadrukkelijk rekening met de kernwaarden van Sloterplas en een goede inpassing van de Nieuwe Meervaart in het gebied. Daarmee wordt invulling gegeven aan de motie integrale aanpak. De vergaderingen van het kwaliteitsteam zijn openbaar.
- In het Stedenbouwkundig Plan (SP) stadscentrum Osdorpplein fase 2 welke met de concept investeringsnota is vrijgegeven voor inspraak, is één optie voor de inpassing van het nieuwe theatergebouw voor de Meervaart als meest passend bestempeld onder meer met het oog op de cultuurhistorische en landschappelijke waarden. Dit betreft de optie Zuid (in de hoek Meer en Vaart - Cornelis Lelylaan).

De cultuurhistorische waarden zijn dus meegewogen in de lopende ontwikkelingen rond de Sloterplas als ware het al een beschermd gezicht. Bij het opstellen van de raadsvoordracht over het al dan niet aanwijzen van de Sloterplas zal de keuze voor de locatie betrokken worden. Een eventuele aanwijzing zal dus betrekking hebben op **het gebied *inclusief* de (nieuwbouw in de Sloterplas van de) Nieuwe Meervaart**.

Naast Osdorpplein fase 2 waar de Nieuwe Meervaart onder valt, lopen er verschillende (deel)projecten en initiatieven in het Sloterpark/ aan de Sloterplas. Dit betreft onder andere het project 'Sloterpark', waarbij maatregelen zoals de aanleg van (riet-)oevers en bouw van nieuwe steigers horen. Kortom: maatregelen die een ruimtelijk beslag leggen op het aan te wijzen gebied. Hier is ambtelijke afstemming over en er zijn afspraken gemaakt over de communicatie. In de communicatie-uitingen zal worden benadrukt dat er zorgvuldig is gezocht

naar de best mogelijke inpassing, en dat betreffende maatregelen zich positief verhouden tot de (kern-)waarden van de Sloterplas.

Beschermend bestemmingsplan + ontwikkeling
Zoals aangegeven blijven veranderingen in/ inpassingen binnen de structuur van het gebied mogelijk. Dit kan zonder dat het bijzondere ruimtelijke karakter (zie hierboven, o.a. groene karakter) wordt aangetast.
Naast de vastgestelde inpassing/ bouw van de Nieuwe Meervaart zijn en blijven;

- ingrepen in/aan de oevers zoals de bouw van steigers en het aanpassen van beschoeiingen,
- aanpassingen en ingrepen die nodig zijn om het Sloterpark een volwaardig en inclusief recreatief gebied te maken (dat ook mensen van buiten stadsdeel Nieuw-West aantrekt),
- maatregelen ten behoeve van natuur/ klimaatadaptatie, en
- (tijdelijke) voorzieningen

mogelijk.

Een beschermende regeling in het bestemmingsplan (c.q. het omgevingsplan) is het geëigende middel om de (specifieke) cultuurhistorische en stedenbouwkundige waarden te beschermen. In geval van aanwijzen tot gemeentelijk beschermd stadsgezicht zal echter, naast 'beschermen', ook ruimte voor ontwikkeling moeten worden ingebouwd in het op te stellen bestemmings-/omgevingsplan. Er zal immers ruimte moeten komen voor de bouw van de Nieuwe Meervaart.
Ook in een beschermend bestemmingsplan (of beschermende regeling in omgevingsplan) kunnen ontwikkelingen worden opgenomen. Ook is het mogelijk – in verband met de omgevingsvergunning voor nieuwbouw- om een afwijking van het bestemmingsplan te regelen. (Afgestemd met R.O.-jurist.)
In geval van aanwijzing zal de beschermde status dus gelden voor 'Sloterplas en zijn oevers' *inclusief* Nieuwe Meervaart.

Conceptadvies DB:
Het dagelijks bestuur formuleert hier t.b.v. de stadsdeelcommissievergadering een conceptadvies

Het dagelijks bestuur van stadsdeel Nieuw-West ondersteunt de adviezen van MenA en CRK en de in die adviezen aangedragen argumenten ten aanzien van de aanwijzing van Sloterplas en zijn oevers als gemeentelijk beschermd stadsgezicht en stemt in met het voornemen om het gebied aan te wijzen als gemeentelijk beschermd stadsgezicht. De aanwijzing zal betrekking hebben op het gebied *met inbegrip van* de (nieuwbouw in de Sloterplas van de) Nieuwe Meervaart.
Naast de Nieuwe Meervaart moeten andere ontwikkelingen in/ aan de Sloterplas, mogelijk blijven. Het Sloterpark moet een inclusief recreatief karakter krijgen, dit impliceert aanpassingen. Daarnaast staat de bouw van steigers, aanpassingen van beschoeiingen en ontwikkelingen ten behoeve van het reinigen van het water en het testen van aquathermie, op de planning. Hiertoe zijn soms afwijkingen van het bestemmingsplan nodig. Het DB adviseert daar wel terughoudend in te zijn. Echter de genoemde ingrepen/ ontwikkelingen kunnen met respect voor de hoofdgroenstructuur en de cultuurhistorische waarden, ingepast worden. Het dagelijks bestuur benadrukt daarnaast het belang van zorgvuldige communicatie: Bewoners en (erfgoed-)organisaties hebben veel aandacht voor de diverse projecten en ontwikkelingen in/ van het Sloterpark, het moet duidelijk zijn dat de samenhang wordt gezien en dat de gemeente samenwerkt.

Advies stadsdeelcommissie:
Advies van de stadsdeelcommissie aan het DB

Ons advies is om de Sloterplas gemeentelijk beschermd stadsgezicht te maken zoals genoemd in het advies van het DB. Echter, er komen geen plannen voor woningen, bedrijven; en elke werkzaamheid/verandering aan de oever/kanten van de Sloterplas moet duurzaam zijn, houdt rekening met de flora en de fauna en respecteert de hoofdgroenstructuur & de cultuurhistorische waarden.

Het aangepaste advies van de PvdA en DENK is met 17 stemmen voor unaniem aangenomen.

Definitief advies DB:
Advies van het dagelijks bestuur aan het college van burgemeester en wethouders

Het dagelijks bestuur van stadsdeel Nieuw-West ondersteunt de adviezen van MenA en CRK en de in die adviezen aangedragen argumenten ten aanzien van de aanwijzing van Sloterplas en zijn oevers als gemeentelijk beschermd stadsgezicht en stemt in met het voornemen om het gebied aan te wijzen als gemeentelijk beschermd stadsgezicht. De aanwijzing zal betrekking hebben op het gebied met inbegrip van de (nieuwbouw in de Sloterplas van de) Nieuwe Meervaart. Naast de Nieuwe Meervaart moeten andere ontwikkelingen in/ aan de Sloterplas, mogelijk blijven. Het Sloterpark moet een inclusief recreatief karakter krijgen, dit impliceert aanpassingen. Echter, er komen geen plannen voor woningen en bedrijven; en elke werkzaamheid/verandering aan de oever/kanten van de Sloterplas moet duurzaam zijn, houdt rekening met de flora en de fauna en respecteert de hoofdgroenstructuur en de cultuurhistorische waarden.
Enkele zaken zoals de bouw van steigers, aanpassingen van beschoeiingen en ontwikkelingen ten behoeve van het reinigen van het water en het testen van aquathermie, die op de planning staan, zijn daar een voorbeeld van. Deze kunnen met respect voor de hoofdgroenstructuur en cultuurhistorische waarden worden ingepast. Voor de ontwikkelingen zijn soms afwijkingen van het bestemmingsplan nodig. Het DB adviseert daar terughoudend in te zijn. Het dagelijks bestuur benadrukt daarnaast het belang van zorgvuldige communicatie: Bewoners en (erfgoed)organisaties hebben veel aandacht voor de diverse projecten en ontwikkelingen in/ van het Sloterpark, het moet duidelijk zijn dat de samenhang wordt gezien en dat de gemeente samenwerkt.

Het DB-advies (positief) is aangenomen met 16 stemmen voor van de fracties D66, PvdA, CDA, GBW!, DENK, GroenLinks, DGBP en de VVD en 1 stem tegen van FvD.

Aldus vastgesteld in de vergadering van het dagelijks bestuur van stadsdeel Nieuw-West, Gemeente Amsterdam, 30 mei 2023.

Het dagelijks bestuur van stadsdeel Amsterdam Nieuw-West, gemeente Amsterdam

de heer F.R. van Erkel a.i.
stadsdeeldirecteur

de heer E. Ünver
voorzitter